succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Echeveria harmsii

Foto: Noltee

54STE JAARGANG
NO. 1
JANUARI 1975

van het blad. Dit voorkomt dat de redactie allerlei teksten moet gaan overtypen, terwijl als we dat niet doen de zetter in moeilijkheden komt. Daardoor wordt dan weer de kans op fouten groter, wat allemaal extra werk en kosten met zich meebrengt.
De redactie wenst u allen tenslotte een zeer voorspoedig 1975 toe met veel zon, zodat u mooie foto's en dia's kunt maken en die samen met een verhaaltje, in het blad kunt laten afdrukken. Op die manier kunt u ook anderen laten meegenieten van uw mooie planten !

Notocactus agnetae Van Vliet spec. nova
var. agnetae Van Vliet var. nova

Corpus viride inverse piriforme 10 cm altum est et 10 cm diametitur. Acumen paulum demersum tuberculis et flocculis albis, qui in spira et invicem positi sunt, instructum est. Medio in acumine flocculi densantur in plumulam, quae spinis inter se crescentibus areolarum novarum circumdata est. Radices ramosae sunt.
Costae 30 rotundae, in basi 6 mm latae, sulcis in longitudinem discernuntur. Qui sulci 6 mm alti sunt. Sub areolis costae in menta dividuntur.
Areolae inter menta demersae rotundae sunt, 3 mm diametiuntur, ad 9 mm inter se dispositae sunt, primo tomento albo tectae, deinde nudae.
Spinae centrales 4 in cruce positae, curvatae et inter se sertae sunt, ad 26 mm longae, similitudine saetarum, isabellinae, in acumine et pede paulum atriores, saepe difficulter a marginalibus discerni possunt. Marginales ad 25, in corona positae rectae ad curvatae sunt, similitudine saetarum, cum centralibus inter se sertae ad 12 mm longae, albae ad isabellinae, in acumine paulum atriores, saepe et aliquae spinulae hyalinae adsunt.
Flores infundibuliformes, ad 5 cm longi et diametientes, circum acumen enascuntur; folia perianthii late lanceolata, paulum crenata et acuata, exteriora interioraque splendide flava stria mediali subrosea ad viridi; receptaculum infundibuliforme, in parte interiore splendide flavum est, ubi folia imposita sunt, sed in stamina infima ad roseum colorans et in pede styli usque ad subpurpureum ad purpureum; a foliis usque prope ad stylum staminibus insitum est, qae circum pedem styli spatium formant. Receptaculum exterius instructum est squamis purpureis ad viridibus, saetis subbrunneis ad flavescentibus et lana subbrunnea.
Stamina in duabus coronis divisa, primaria circum stylum ad 10 mm longa et rosea sunt, secundaria ad 6 mm longa et flava sunt. Antherae subaurantiacae sunt, stylus ad 2 cm longus 1 mm diametitur, inferius purpureus transit in sufflavum in parte tertia superiore.
Stigmata 9 rubra sunt et in circuitu marginem flavam habent. In eandem altitudinem ecrescunt ut antherae exteriores.
Pericarpellum ovale-rotundum est, 9 mm longum est et 6 mm diametitur, squamis viridibus, saetis multis, rigidis, pungentibus, subbrunneis ad flavescentibus et lana subbrunnea ad alba instructum est. Ovula in placentis introrsa sunt.
Fructus baccae similis est, pariete tenui, deinde siccatur, in basi in latitudinem finditur, colore obscuro, ad 100 semina continet.
Semen galeriforme, 0,9 mm longum et 0,8 mm diametiens est; hilum paene planum sordide album acute in testam transit, circum micropylam tollitur ad carunculam, in funiculum vix discernundum decurrit; testa in longitudinem tuberculis maxime nitentibus, nigris, ovalibus, quae sulculis nigris discreta sunt, instructa est.
Habitat in Departemento Lavalleja Uruguay sub dumetis humilibus sed et in locis apricis in altitudine 150 m. Numerus campi D.V. 8.
Typus in Herbario Regni, Ultrajecti, Hollandia sub nr. D.V. 8.5.

Plant omgekeerd peervormig, 10 cm in doorsnede en 10 cm hoog, groen; top iets verzonken, spiraalsgewijs en afwisselend bekleed met knobbeltjes en witte wolvlokjes, in het groeipunt verdichtend tot pluimpje, omkranst met door elkaar groeiende doorns van de nieuwe areolen; wortels vertakkend; **ribben**

30, rond, aan de basis 6 mm breed, gescheiden door 6 mm diepe lengtegroeven, verdeeld in knobbels (kinnen) onder het areool; **areolen** tussen de knobbels verzonken, rond, 3 mm in doorsnede, tot 9 mm uit elkaar, bekleed met witte wolvilt, later kaal wordend; **middendoorns** 4, in kruis gesteld, gebogen en door elkaar gevlochten, tot 26 mm lang, borstelachtig, lichtbruin (isabella hemd kleur) met iets donkerder top en voet, dikwijls moeilijk van de randdoorns te onderscheiden; randdoorns ± 25, in krans, recht tot gebogen en met middendoorns vervlochten, borstelachtig, tot 12 mm lang, wit tot licht bruin (isabella hemd kleur) met iets donkerder punten, dikwijls vermeerderd met een aantal glasdoorntjes.

Bloemen trechtervormig, tot 5cm lang en in doorsnede, rondom de top geplaatst; bloembladen (perianth) breed lancetvormig, iets gekarteld en gepunt, buitenzijde glanzend geel met lichtrose tot groene middenstreep, binnenzijde idem; bloembodem (receptaculum) trechtervormig; bloembodem binnenzijde aan kelkrand glanzend geel, verkleurend bij onderste meeldraden tot rose en bij de voet van de stijl tot lichtpurperrood tot purperrood; bekleed van kelkrand tot even vóór de stijl met meeldraden, rond voet van stijl een ruimte vormend (nectarium?); bloembodem buitenzijde bekleed met purperrode tot groene schubben, lichtbruine tot geelachtige borstels en lichtbruine wol; **meeldraden** verdeeld in twee kransen, onderste (primaire) rond stijl tot 10 mm lang, rose, bovenste (secundaire) tot 6 mm lang, geel; helmknoppen lichtoranjegeel stijl tot 2 cm lang, 1 mm in doorsnede, eerst purperrood en overgaand in lichtgeel op ⅓ van haar lengte boven; **stempels** 9, rood met rondom gele rand en met buitenste helmknoppen op gelijke hoogte; **vruchtbeginsel** (pericarpellum) ovaal rond, 9 mm lang en 6 mm in doorsnede, bekleed met groene schubben, veel stijve stekende lichtbruine tot geelachtige borstels en lichtbruine tot witte wol; zaadknoppen naar binnen gericht aan de zaaddragers.

Vruchten besachtig, dunwandig, later verdrogend, aan de basis horizontaal open scheurend, donkerkleurig, inhoud ± 100 zaden.

Zaden helmvormig, 0,9 mm lang en 0,8 mm in doorsnede; hilum bijna vlak, vuilwit, scherp in testa overgaand, zich verheffend rond poortje (micropyle) tot een wratje (caruncula), aflopend naar de moeilijk waarneembare funiculus; testa in lengte bekleed met diep glanzend zwarte ovale knobbeltjes, gescheiden door zwarte groefjes.

Groeiplaats Dept. Lavalleja Uruguay, Veldnummer D.V. 8
Type in Rijksherbarium te Utrecht onder typenummer D.V. 8.5.
N. agnetae var. agnetae werd reeds in 1968 tijdens mijn eerste reis gevonden. Aanvankelijk meende ik dat het een variëteit van **N. concinnus** was en besteedde er niet veel aandacht aan. Dat was ook de oorzaak dat er niet op uitgebreide schaal werd gezocht naar meer planten. Slechts drie stuks verdwenen in de rugzak, waarvan één een doorsnede had van ongeveer 5 cm, de andere twee waren kleiner. Daar kwam nog bij dat volgens afspraak voor een variëteit, drie het vastgestelde aantal was om mee te nemen. Voor een soort gold zes of meer doch nooit meer dan tien. Deze opmerking behoeft enige uitleg. Wij beschikten op onze reis namelijk niet over een auto en losten het transportvraagstuk op met twee fietsen. In het veld is de enige mogelijkheid te voet en niet alleen dat de rugzak vlug vol was, wij moesten hem ook kunnen dragen. Hij bood ook plaats aan de velduitrusting zoals fotomateriaal, leeftocht, drank, regenkleding, enz. Het kwam toch nogal eens voor dat de ransel overvol raakte. In dat geval werd het overhemd uitgetrokken. Er was overigens niet meer om uit te trekken boven de gordel. De mouwen werden samengeknoopt en aldus ontstond er een flinke zak. Hiermee was het probleem

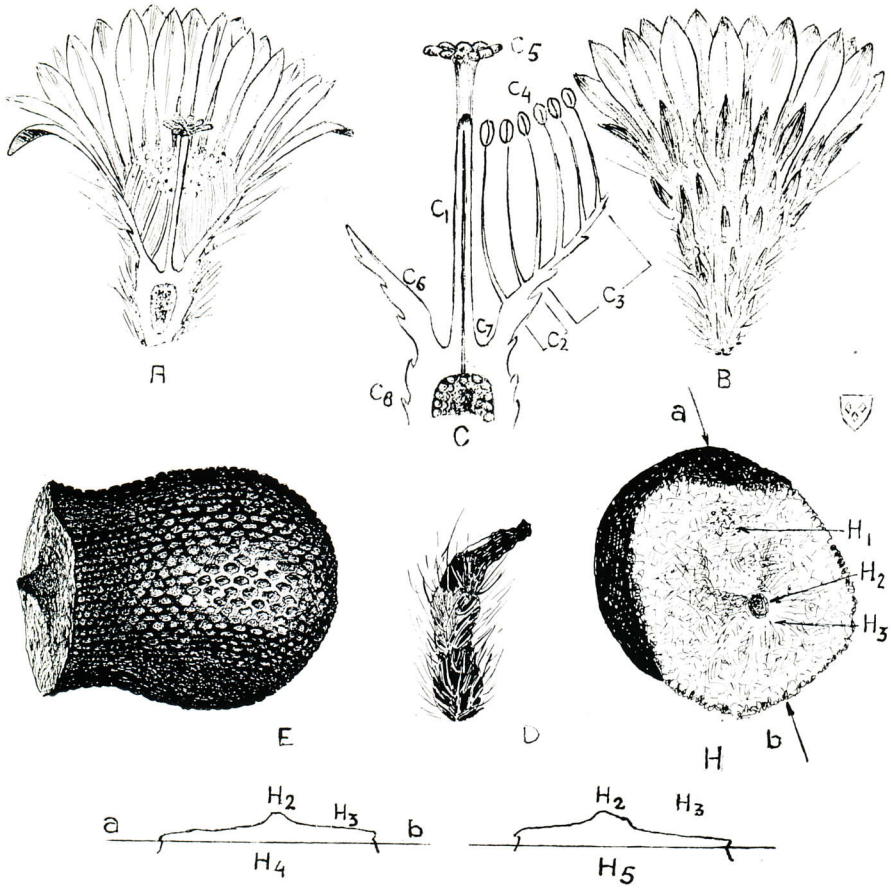

N. agnetae var. agnetae

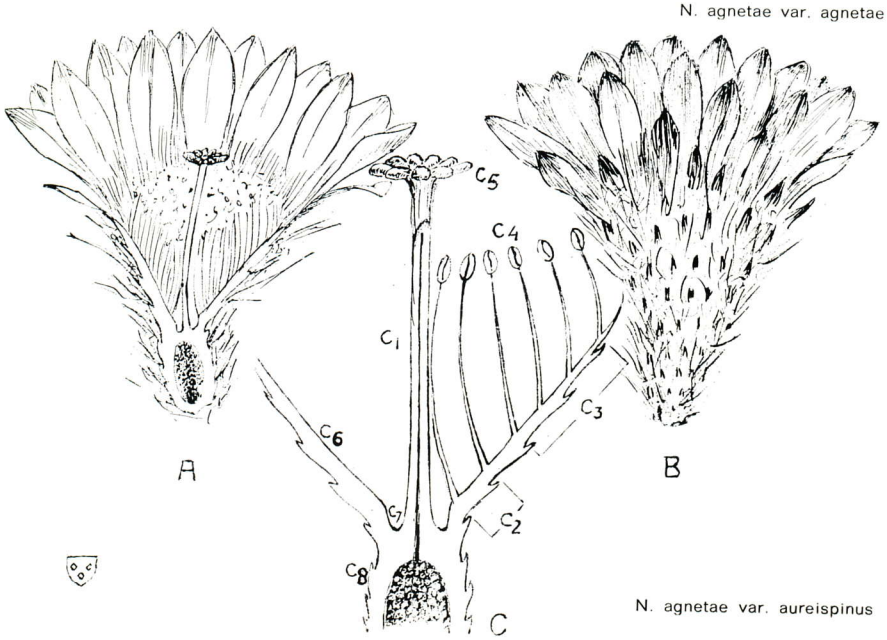

N. agnetae var. aureispinus

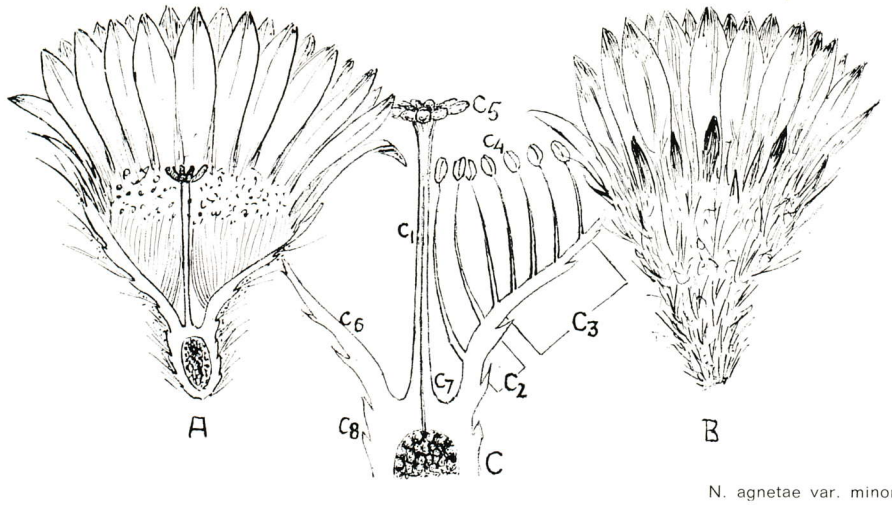

N. agnetae var. minor

A doorsnede bloem binnenzijde; B bloem buitenzijde; C vergroting situatie receptaculum, stijl C_1, binnenste of primaire krans meeldraden C_2, buitenste of secundaire krans meeldraden C_3, helmknoppen C_4, stempels C_5, receptaculum C_6, nectarium C_7, pericarpellum C_8; D droge vrucht; E zaad; H hilum, funiculus H_1, micropyle H_2, caruncula H_3, doorsnede a-b hilum H_4, doorsnede hilum N, werdermannianus H_5.
Tekeningen D. J. v. Vliet.

echter niet opgelost, maar ontstond het juist. Bij de fiets hadden wij de rest van de bepakking achter gelaten. Slaapzak, luchtbed, reserve- en reparatieartikelen voor de fiets en voor ons zelf, veldkeuken en wat al niet meer. Reserve kleding sleepten we niet mee, uitgezonderd een paar sokken en wat zakdoeken. Deze om hun uitstekende diensten als handdoek en noodverband. Om tenslotte de gevonden planten nog ergens onder te brengen viel niet mee. Zij mochten elkaar en ook het luchtbed en/of de slaapzak niet beschadigen. Eén hemd met doorns overdag was voldoende. Trouwens de stekerij werd 's nachts al verzorgd door muggen en vlooien. Dikwijls verdwenen dan de aardappels met de boontjes in de kant van de weg en namen de cactussen hun plaats "in het pannetje" in, aangevuld met wat droog gras. Na deze, voor een eventuele kandidaat cactuszoeker wel belangrijke, doch hier verder niet terzake doende, huishoudelijke ontboezemingen, keren we terug naar de Notocactussen. Uiteindelijk bleken de drie plantjes zeer goede groeiers te zijn. Vooral het grootste exemplaar ontwikkelde zich zeer snel. Na anderhalf jaar bracht hij zijn eerste bloemen voort, die veel kleiner bleken te zijn dan die van **N. concinnus var. concinnus.** Verder vielen op het kleine vruchtbeginsel met de vele stijve lichtbruine tot geelachtige borstels, de stijl die bijna geheel purperrood was en de geel omrande rode stempels. Drie planten ter beschikking om een soort te beschrijven is te gering. Ik weet dat er heden ten dage nog publicisten zijn die dat met één plant presteren, maar dat doe ik liever niet. Ik wachtte dus met publiceren tot na mijn tweede reis. Met een nauwkeuriger veldonderzoek en wat meer exemplaren ter bestudering zou ik kunnen nagaan of hij mogelijk de schakel vormde met andere soorten. Dit had ik reeds verondersteld t.a.v. N. concinnus var. concinnus. Volgens mij blijkt nu uit dit onderzoek dat N. agnetae var. agnetae een verbinding vormt tussen de min of meer aan de kust groeiende **N. concinnus var. concinnus** en de in centraal Uruguay voorkomende **N. werdermannianus.** Het grote aantal ribben, de vorm, de kleur en het aantal van de doorns, de kleine bloemen en

vruchten met haar vele borstels, verwijzen naar N. werdermannianus. Ook de groeiplaats van N. werdermannianus en een op de laatste reis gevonden variëteit van deze laatste soort, maken deze theorie geloofwaardiger. De knobbels op de ribben, de purperrood gekleurde bloembodem en twee variëteiten van N. agnetae var. agnetae duiden echter op hun beurt op verwantschap met N. concinnus var. concinnus. Wat men dan nog moet denken van de bijna purperrode stijl in verband met het feit dat dat een typisch kenmerk van N. scopa is, laten wij thans maar in het midden. Het onderstreept een probleem waarover men zeer verschillend kan en mag denken. N. agnetae, N. werdermannianus en N. concinnus zijn niet zelffertiel. Hun zaden vertonen enige verschillen. N. agnetae var. agnetae groeit meest aan de voet van laag struikgewas doch ook in de volle zon op plaatsen waar zich een mengsel van humus met erosiegesteente bevindt, zoals in spleten van de rotsen (pH 5.8). De hier eveneens groeiende mossen behoeden de bodem voor al te snel uitdrogen. De haar gezelschap houdende cactusflora bestond uit N. ottonis, N. mammulosus, Wigginsia erinacea, Frailea pygmaea, Gymnocalycium leeanum en Trichocereus alacriportanus. Hoogte van de groeiplaats ± 150 m.
N. agnetae vernoem ik met gepaste vrijheid en oprechte dank naar de echtgenote van mijn goede vriend, de heer P. A. Roggen.
Door het uitstellen van de beschrijving van N. agnetae var. agnetae zijn door mij zaden afgegeven onder twee provisorische namen, die thans gewijzigd dienen te worden. Dat waren **N. concinnus var. seticeps,** veldnummer D.V. 9g en **N. seticeps** met het goede veldnummer D.V. 8.
Ontbrekende foto's zullen later in Succulenta worden gepubliceerd.

Notocactus agnetae Van Vliet **var. aureispinus** Van Vliet **var. nova**

Corpus subviride inverse piriforme 7,5 cm diametitur et 8 cm altum est. Acumen et radices ut in Notocacto agnetae var. agnetae.
Costae 29 rotundae in basi ad 6 mm latae, sulcis, qui 4 mm alti sunt, in longitudinem discernuntur; sub areolis in menta vix eminentia dividuntur;
Areolae ad 5 mm inter se dispositae, ceterum ut in Notocacto agnetae var. agnetae.
Spinae ad 30 centrales et marginales discerni non possunt, praeter corpus curvatae sunt, inter se sertae, saetosae, circum acumen flavae, acumine et pede interdum ochreo, ad 15 mm longae, tandem grisescunt.
Flores ad 6 cm longi sunt et diametiuntur, ceterum ut in Notocacto agnetae var. agnetae.
Fructus et semen ut in Notocacto agnetae var. agnetae.
Habitat ubi et Notocactus agnetae var. agnetae habitat in altitudine 150 m. Ibi et crescunt Notocactus scopa, Notocactus ottonis, Notocactus mammulosus, Wigginsia arechavaletai, Frailea pygmaea, Gymnocalycium leeanum et Trichocereus alacriportanus in parte septentrionali Departemento Maldonado, Uruguay. Numerus campi D.V. 8a.
Typus in Herbario Regni, Ultrajecti, Hollandia sub nr. D.V. 8a. 13.

Plant omgekeerd peervormig, 7,5 cm in doorsnede en 8 cm hoog, licht groen; top als N. agnetae var. agnetae; wortels als N. agnetae var. agnetae; **ribben** 29, rond, aan basis tot 6 mm breed en gescheiden door 4 mm diepe lengtegroeven, verdeeld in nauwelijks uitstekende knobbeltjes (kinnen) onder het areool; **areolen** tot 5 mm uit elkaar, verder als N. agnetae var. agnetae; midden- en rand**doorns** niet te scheiden, langs het lichaam gebogen en dooreen gevlochten, borstelig, rondom de top geel met soms okergele voet en punt, tot 15 mm lang, ± 30, later vergrijzend.
Bloemen tot 6 cm lang en in doorsnede, verder als N. agnetae var. agnetae.

Vruchten en **zaden** als N. agnetae var. agnetae.
N. agnetae var. aureispinus groeit onder gelijke omstandigheden als N. agnetae var. agnetae in gezelschap van N. scopa, N. ottonis, N. mammulosus, Wigginsia arechavaletai, Frailea pygmaea, Gymnocalycium leeanum en Trichocereus alacriportanus, op een hoogte van ± 150 m.
Groeiplaats in het noorden van het Dept. Maldonado Uruguay, Veldnummer D.V.8a.
Type in Rijksherbarium te Utrecht onder type nummer D.V. 8a 13.

Notocactus agnetae Van Vliet **var. minor** Van Vliet **var. nova**

Corpus viride applanate rotundum est, 4 cm altum est, 6,5 cm diametitur. Acumen et radices ut in Notocacto agnetae var. agnetae.
Costae 23, 5 mm lati sunt et sulcis, qui 5 mm alti sunt, in longitudinem discernuntur. In tuberculos, vix inter spinulas adiacentes eminentes, dividuntur.
Areolae ad 4 mm inter se dispositae sunt, ceterum ut in Notocacto agnetae var. agnetae.
Spinae centrales marginalesque discerni non possunt; ad 11 mm longae sunt, saetosae, rectae vel curvatae, adiacentes, sordide albae, interdum acumine ochreo, deinde grisescunt.
Flores ad 7 cm longi et 6 cm diametientes sunt, ceterum ut in Notocacto agnetae var. agnetae.
Habitat in rupibus praecipitibus muscosis ubi dumeta rara umbram paulam praebent, in parte mediali Departemento Maldonado, Uruguay, in altitudine 200 m, ubi et crescunt Notocactus scopa, Notocactus concinnus var. apricus, Notocactus tabularis, Notocactus ottonis, Notocactus mammulosus, Wigginsia erinacea, Frailea pygmaea, Gymnocalycium leeanum et Trichocereus alacriportanus. Numerus campi D.V. 8b.
Typus in Herbario Regni, Ultrajecti, Hollandia, sub nr. D.V. 8b 14.
Latijnse diagnosen: J. Theunissen.

Plant afgeplat rond, 4 cm hoog, 6,5 cm in doorsnede, groen; top als N. agnetae var. agnetae; wortels als N. agnetae var. agnetae; **ribben** 23, 5 mm breed en gescheiden door 5 mm diepe lengtegroeven, verdeeld in kleine knobbeltjes die maar juist door de aanliggende doorntjes steken; **areolen** tot 4 mm uit elkaar, verder als N. agnetae var. agnetae; midden- en rand**doorns** niet te scheiden, tot 11 mm lang, borstelig, recht en/of gebogen, aanliggend, vuilwit met soms okergele punten, later vergrijzend.
Bloemen tot 7 cm lang en 6 cm in doorsnede, verder als N. agnetae var. agnetae.
N. agnetae var. minor groeit op met mossen begroeide rotswanden, daar waar verspreid groeiend struikgewas voor wat schaduw zorgt (pH. 5.8). Hoogte ± 200 m. De in hetzelfde gebied begeleidende cactusflora bestaat uit N. scopa, N. concinnus var. apricus, N. tabularis, N. ottonis, N. mammulosus, Wigginsia erinacea, Frailea pygmaea, Gymnocalycium leeanum en Trichocereus alacriportanus.
Groeiplaats centraal in het Dept. Maldonado, Uruguay. Veldnummer D.V. 8b.
Type in Rijksherbarium te Utrecht onder typenummer D.V. 8b. 14.
D. J. van Vliet
P.d. Fazenda Santa Helena Pedreira S.P. Brasil.

EEN GOEDE EN VOLLEDIGE DIATHEEK KAN ALLEEN TOT STAND KOMEN MET **UW** HULP, STUUR DAAROM UW DIA'S NAAR DE DIATHEEK.